

אפשר גם אחרת

שקופית מס' 1

מצגת זו עוסקת בסיפורים מרתקים על אתרי פסולת ומזבלות בארץ ובחול"ל שהפכו לפארקים מקסימים ומזמינים.

לפני הצגת המצגת ודאו שיש חיבור תקין לאינטרנט: בשקופית זו ובשקופית האחרונה יש קישורים לסרטונים. הסימן שבפינה הימנית התחתונה הוא לינק לסרטון. אורכו של הסרטון 4:30 דקות, אך אפשר לצפות רק בשלוש הדקות הראשונות – הן ממחישות את הרעיון הכללי.

הסרטון מתאר את הר הזבל בחירייה נכון לשנת 1995 דרך עיניו של יאצק (שלמה בראבא). בדרך הומוריסטית וצינית הוא מבהיר עד כמה המצב שם מסוכן ולא בריא לאדם ולסביבה.

המסר של הסרטון הוא שהשעון מתקתק וצריך לשנות בהקדם את מצבו של הר הזבל.

שקופית מס' 2

בשנת 1952 יועד השטח של חירייה לשמש כאתר הפסולת של העיר תל אביב.

לאורך השנים שימש האתר להטמנת פסולת, עד שהתרומם במקום הר של פסולת בגובה של 60 מטרים! ההשלכות של אתר כזה רבות ומסוכנות. הקרקע סובלת מזיהום חמור. גז מתאן נפלט לאוויר, זיהום האוויר מסכן את תושבי האזור ואת עובדי המקום. אלפי ציפורים חגות מעל ההר ומסכנות מטוסים שבדרך.

שקופית מס' 3

בשנת 1998 נסגר אתר הפסולת בחירייה.

בשנת 2000 הוקמה במקום תחנת מיון לפסולת.

בשנת 2003 קיבלה הממשלה, בראשותו של אריאל שרון ז"ל, את תוכנית הפארק העתידי והקימה חברה ממשלתית לפיתוחו. בה בעת נפתחו בחירייה תוכניות חינוכיות לתלמידים ולציבור הרחב.

בשנת 2006 החלו להעביר למפעל סמוך ביו-גז המופק בבטנו של הר הפסולת. כך בעצם מנוצל גז המתאן הנוצר מתסיסת הפסולת האורגנית שבה, והוא הופך למשאב ומשמש כמקור אנרגיה חלופי לדלק.

שקופית מס' 4

בשנת 2007 התחילו עבודות השיקום בהר.

בשנת 2012 הוקם במקום מתקן למיון פסולת ולהפקת RDF, חומר בעירה יבש המופק מאשפה ביתית. ה-RDF הוא חומר ידידותי המשמש להפקת אנרגיה ירוקה.

שקופית מס' 5

בתמונה רואים את פארק המחזור חירייה וסביבו פארק אריאל שרון.

בחירייה פועל מפעל "חץ אקולוגיה", שהוא מתקן מחזור חדשני וייחודי מסוגו בעולם. המפעל ממיין אשפה ומפיק חשמל בעזרת טכנולוגיות ישראליות.

מלבד פעילות המחזור פועל במקום מרכז העשרה חינוכי סביבתי. במרכז ההעשרה לומדים ילדים ומבוגרים תכנים סביבתיים חשובים. העובדה שמרכז ההעשרה עומד במרכזו של אתר למחזור ולשינוי סביבתי ממחישה את חשיבותם של התכנים הנלמדים בו.

פארק המחזור חירייה הוא סמל לשינוי, למהפך שיכול האדם לחולל ולהשפעה החיובית שעשויה להיות לו על הסביבה, גם אם מדובר בעצם בתיקון נזקים שמלכתחילה נעשו בידי אדם.

הר הזבל העצום הפך ממזבלה לאחד מפארקי המחזור הגדולים בעולם.

שקופית מס' 6

בתמונה רואים את האגם שעל ראש ההר. פארק אריאל שרון, הכולל בשטחו את פארק המחזור חירייה, מתפרש על פני שטח של 8000 דונם. בפארק נערכים סיורים מגוונים, למשל סיורי צפרות או טיולי אופניים לאורך מסלול בן 20 ק"מ. ברום ההר מתקיימים מופעים.

שקופית מס' 7

נעבור לדוגמה נוספת ומעוררת השראה, גם היא מישראל: פארק מדרון יפו. פארק מדרון יפו שוכן בין נמל יפו לחוף גבעת עלייה ובין שכונת עג'מי לים. שטח הפארק הוא 200 דונם.

שקופית מס' 8

כך נראה חוף הים של יפו (המכונה כיום "פארק מדרון יפו") עד לפני כעשור. הנוף כלל ברובו פסולת בניין וזבל שהושלך בכל מקום.

שקופית מס' 9

בשנים 1970–1980 נשפכה במקום כמות רבה של פסולת בנייה, שייבשה שטח גדול מהים!

שקופית מס' 10

פסולת הבניין שנשפכה במקום חסמה את חוף הים, מנעה גישה אליו ויצרה מפגע סביבתי. תלי הפסולת הגיעו לגובה של 15 מטרים מעל לפני הים. במקום שילדים ישחקו בחוף, הוא התמלא פסולת. מכשירים ישנים הושלכו לאורכו והחלידו בשמש. בתמונה אפשר לראות מכונה ישנה, אולי מכונת כביסה, שעומדת הפוכה ומוזנחת.

שקופית מס' 11

בשנת 2004 החליטה עיריית תל אביב-יפו שהיא מעוניינת לשקם את אתר הפסולת ולהפוך את האזור לפארק חופי לרווחת התושבים. תוכניתיה של העירייה קיבלו את אישור הגופים הסטטוטוריים – מינהל מקרקעי ישראל (היום רמ"י) וועדת התכנון המחוזית (משרד הפנים).

שקופית מס' 12

העירייה החליטה שהליך תכנון המדרון יעשה תוך שיתוף מלא של הציבור, באמצעות דו-שיח עם תושבים, ארגונים ועמותות של פעילים יהודים וערבים. שיתוף הציבור נועד לתת לציבור זכות להביע דעתו ולהשפיע על התכנון. את התהליך הובילה המישלמה ליפו (הגוף העירוני האחראי). השתתפו בו כ-300 מתושבי יפו שפעלו בקבוצות מיקוד הומוגניות שונות: בני נוער, מועדוני נשים, עמותות מקומיות של תושבים ערבים, סוחרים ופעילים יהודים. כל קבוצה קיבלה את מרב המידע לגבי סטטוס השטח והתפתח דיאלוג שבו עלו הצרכים והרצונות של התושבים. הנושאים המשותפים שהעלו התושבים הובאו אל המתכננים והוטמעו בתכנון הפארק. התהליך נמשך כשנה והתנהל באווירה טובה; התכנון שיצא בסופו של דבר אל הפועל, הוצג בפני התושבים וקיבל את אישורם.

שקופית מס' 13

בעקבות שיתוף הציבור בהליך התכנון של הפארק הוסכם על עקרונות התכנון, למשל החזרת החוף לשימוש של תושבי יפו, פתיחת הנוף אל הים, סילוק הפסולת, יצירת גישה נוחה אל האזור ויצירת מגוון אזורי פעילות בפארק.

בתשריט רואים את שילוב העקרונות הללו בתכנון הכולל שבילי אופניים, אמפיתאטרון שימש למופעי תרבות, אזורי תצפית, טיול וספורט ודרכי גישה מרובות.

שקופית מס' 14

במהלך עבודות השיקום והפיתוח פונו מהמקום גבעות שלמות של פסולת בניין. במקומן פותח הפארק על פי התכנון.

שקופית מס' 15

במהלך עבודות השיקום והפיתוח מוחזרו ופנו 1.2 מיליון טונות של פסולת! העבודות נערכו תחת פיקוח צמוד של המשרד לאיכות הסביבה, כדי למנוע זיהום אוויר, רעש ופליטת חומרים מסוכנים.

שקופית מס' 16

זהו צילום אווירי של אזור הפארק במהלך העבודות.

שקופית מס' 17

כיום יכולים התושבים להתגאות בפארק ארוך ויפהפה שהם עצמם תרמו לעיצובו ולקחו חלק ביצירתו.

שקופית מס' 18

אומנם הנזק שהוביל למצב השטח הקודם נעשה בידי אדם, אך בידי האדם גם הכוח לתקן, לשנות ולשפר את המציאות שבה אנו חיים.

שקופית מס' 19

אנחנו יכולים וצריכים להשפיע על המציאות שלנו, לשאוף לחיות במקום נקי ולשמור על כדור הארץ לטובת ההווה והעתיד.

שקופית מס' 20

גם בחו"ל, מזבלות גדולות וותיקות משנות פניהן והופכות לאתרים מזמינים ונעימים יותר לבני אדם ולסביבה. בסטטן איילנד, אי שהוא אחד מרובעי העיר ניו יורק, עמדה עד שנת 2009 מזבלת ענק.

שקופית מס' 21

המזבלה הוקמה בשנת 1948. היא הייתה אמורה להיות מזבלה זמנית, אך הפכה במהרה למזבלה העיקרית של ניו יורק. הפסולת שהגיעה לאתר כללה אשפה ביתית ופסולת תעשייתית. במהלך המאה העשרים הפכה המזבלה בסטטן איילנד למזבלה הגדולה ביותר בעולם!

שקופית מס' 22

בשיא פעילותה קלטה המזבלה מדי יום 20 אֶרְבוֹת (מעין סירות הובלה שטוחות) שכל אחת מהן נשאה 650 טון פסולת. אלה הם 13,000 טון פסולת ביום!

שקופית מס' 23

אך באוקטובר 2009, לאחר לחץ ציבורי מתמשך ובתמיכת המשרד להגנת הסביבה האמריקאי, החלו במקום בתהליך שיקום רב-שלבי במטרה להפוך את האזור לפארק. התהליך צפוי להימשך 30 שנה.

שקופית מס' 24

זוהי הדמיה של הפארק כפי שהוא עתיד להיראות. הפארק יכלול מגוון אזורים ציבוריים לפעילויות שונות – מסלולי טיול בטבע, מסלולים לרכיבת אופני הרים ולרכיבת סוסים, מסלולים לשיט קאנו ועוד. שטחו של הפארק יהיה גדול פי שלושה מגודלו של הסנטרל פארק שבמנהטן.

שקופית מס' 25

כבר כיום אוספים בשטחי הפארק את גז המתאן שנפלט מהפסולת המוטמנת בו. הגז נמכר ומכניס לעיר 12 מיליון דולר בשנה. איסוף הגז ומכירתו יימשכו עד שכמות הגז תפחת ותהליך האיסוף כבר לא יהיה כלכלי.

שקופית מס' 26

הסימן שבפינה הימנית התחתונה הוא לינק לסרטון נוסף. אורכו של הסרטון 2:17 דקות והוא מספר על השינוי שעבר הר הזבל הענק חירייה, על הסכנות שבהטמנת הפסולת, על ההשלכות שלה ושל מעשי האדם על הסביבה, ועל יכולתו של האדם לשנות ולתקן. הצפייה בסרטון נועדה לחזור אל הנושא של חירייה, שהוצג בתחילת המצגת, וגם לסכם את המצגת בנימה מעשית ואופטימית.